

IZLAGANJA

Josip Šimunović

MOGUĆNOSTI I PERSPEKTIVE PASTORALA MLADIH

Prof. dr. sc. Josip Šimunović

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Izvorni znanstveni rad

UDK: 25[-053.6]262.4 [Mladi, vjera i razlučivanje zvanja]”2018”

[282+316.346.32] (497.5)(091)[0.000.061.213HBK]

Primljeno:

24. studenoga 2018.

Članak promišlja o mogućnostima i perspektivi pastoralna mladih, uvijek aktualnoj temi. Kako bismo mogli govoriti *s i o* mladima, smatra autor, potrebno je biti *s* njima i poznavati ih, i to ne samo površno nego u svim dimenzijama ostvarivanja njihove egzistencije. U razvijanju teme o pastoralu mladih polazi se od mladih kao stanovnika svijeta današnjice. Također, ukratko se osvrće i na mlade kao članove Crkve koju je Isus Krist htio i osnovao te koja je uvijek bila, jest i bit će dio suvremenoga svijeta. Prvo poglavlje članka nosi naslov *Mladi i današnji svijet*. Poglavlje donosi određene obrise suvremenoga svijeta u kojemu žive današnji mladi. Ti obrisi mogu biti od velike pomoći u shvaćanju identiteta mladih, prihvaćanju mladih te kvalitetnijem planiranju i programiranju pastoralna mladih. Mladi i Crkva naziv je drugoga poglavlja. Mladi su veoma važni za život društva, ali i za život Crkve. Oni su mlado lice društva i Crkve, integralni dio društva i Crkve te sastavni dio njihova postojanja i djelovanja. Zato je i Crkva skrb za mlade usvojila kao jedan od pastoralnih prioriteta. Naziv je trećega poglavlja *Pastoral mladih*. Mladi žele Crkvu koja jasno govori i vjerodostojno živi. Ta je činjenica važna i za kvalitetno planiranje i programiranje pastoralna mladih na svim razinama. Poglavlje predstavlja stvarnost, mogućnosti i poticaje za pastoral mladih.

Ključne riječi: mladi, Crkva, društvo, pastoral mladih.

Uvod

„Da bi danas razumio mladoga čovjeka, trebaš ga razumjeti u pokretu, ne možeš stajati nepomično i htjeti se naći na njegovoj valnoj dužini. Ako s mladim čovjekom želimo razgovarati, trebamo biti pokretni, on će usporiti da nas sasluša, on će odlučiti tako postupiti. Kada uspori, započet će drugi pokret: kre-

tanje u kojemu će mlad čovjek ići sporijim korakom, da ga se saslušaju, a stariji će ubrzati da dođu do točke susreta.“¹ Riječi pape Franje jasno pokazuju jednu činjenicu. Kako bismo mogli govoriti *s* i *o* mladima, potrebno je biti *s* njima i poznavati ih, i to ne samo površno nego u svim dimenzijama ostvarivanja njihove egzistencije. Važnost poznavanja mladih ističe i Pripremni dokument Biskupske sinode o mladima *Mladi, vjera i razlučivanje zvanja* te donosi: „Pratiti mlade znači izaći iz unaprijed stvorenih shema, susrećući mlade tamo gdje se nalaze, prilagođavajući se njihovim vremenima i ritmovima života; to znači također shvaćati ih ozbiljno dok se trude dati smisao stvarnosti u kojoj žive i pretočiti poruku koju su primili u djela i riječi, u njihovom svakodnevnom zauzimanju da izgrade vlastitu povijest i u manje-više svjesnom traženju smisla vlastitog života.“²

Sinodom o mladima Crkva se, kako naglašava spomenuti Pripremni dokument, odlučila propitkivati „o tome kako pratiti mlade na putu prepoznavanja poziva na ljubav i na život u punini, i ujedno zatražiti od samih mladih da joj pomognu utvrditi najplodonosnije načine naviještanja Radosne vijesti u današnjem vremenu. Crkva će, preko mladih, moći zamijetiti Gospodinov glas koji odzvanja i danas. (...) Ima mladih koji znaju zamijetiti one znakove našega vremena koje Duh Sveti pokazuje. Slušajući njihove težnje možemo nazrijeti svijet sutrašnjice koji nam dolazi ususret i putove kojima je Crkva pozvana ići.“³

Mora se istaknuti činjenica da je članak pisan u vrijeme neposrednih priprema za održavanje Sinode o mladima.⁴ „Sinodom Crkva želi iznova povratiti vlastitu želju da susretne, prati i brine se za svakog mladog čovjeka, bez iznimke. Crkva ne može, niti to želi, prepustiti ih samoći i isključenosti kojima ih izlaže svijet.“⁵ U svjetlu izrečenoga te osobnoga afirmativnog stava autora prema mladima u Crkvi bit će iznesene i misli o mogućnostima i perspektivama pastorala mladih.

1 PAPA FRANJO, *Bog je mlad. Razgovor s Thomasom Leonicinijem*, Split, 2018., 23-24.

2 BISKUPSKA SINODA – XV. OPĆA REDOVITA SKUPŠTINA, *Mladi, vjera i razlučivanje zvanja*. Pripremni dokument, Vatikan, 2017., 17, na: http://www.mladicentar.org/Pripremni_dokument_HR.pdf (28. VIII. 2018.).

3 BISKUPSKA SINODA – XV. OPĆA REDOVITA SKUPŠTINA, *Mladi, vjera i razlučivanje zvanja*. Pripremni dokument, 3.

4 Petnaesta redovna opća biskupska sinoda na temu: *Mladi, vjera i razlučivanje zvanja* održana je u listopadu 2018. godine. Usp. Vatikan: Biskupska sinoda 2018. na temu: „*Mladi, vjera i razlučivanje zvanja*“, na: <http://mladi.hbk.hr/najave/mladi-vjera-i-razlucivanje-zvanja-tema-iduce-redovne-opce-biskupske-sinode/> (28. VIII. 2018.).

5 BISKUPSKA SINODA – XV. OPĆA REDOVITA SKUPŠTINA, *Mladi, vjera i razlučivanje zvanja*. Pripremni dokument, 11.

Mnogo se piše i razmišlja o mladima.⁶ Ne postoji vremensko razdoblje ili civilizacija koja nije posvećivala određenu pozornost mladima.⁷ Mladi i njihovo životno razdoblje mladost danas je „interesantno gotovo svim ljudima i velikom broju filozofskih, prirodnih i društvenih disciplina.“⁸ Važni su za budućnost društva i Crkve. „Govoriti o mladima znači govoriti o budućnosti društva. Jednako tako to znači i govoriti o budućnosti Crkve. Zato Crkva treba poznavati mlade, tražiti put do njih, poznavati i istraživati njihove potencijale.“⁹ Mladi danas, bit će sutra odrasli društva i Crkve. Ako ih se danas prihvati, razumije, odgoji i potakne na život i suradnju, onda će i oni sutra imati potrebna iskustva i kvalitetne primjere u osmišljavanju raznih mogućnosti izgrađivanja svijeta, društva i Crkve s nekim drugima mladima.

Koliko god se o mladima piše i razmišlja, o njima se nikada neće dovoljno pisati ili govoriti. Oni su jedna dinamična stvarnost puna izazova i ljepote. Zato i u ovom trenutku vremena opravdava naša tema *Mogućnosti i perspektive pastoralna mladih*, premda se bogatstvo njezina sadržaja može pronaći i u dosadašnjim promišljanjima i govoru hrvatskih (pastoralnih) teologa, katehetičara i katehetičarki.¹⁰ „Za društvo i za Crkvu mladi su poticaj i izazov, a ujedno i najdragocjenija sadašnjost i budućnost.“¹¹

U našem razmišljanju o mladima, konkretno o mogućnostima i perspektivama pastoralna mladih, poći ćemo od susreta mladih kao stanovnika svijeta današnjice. Također, ukratko ćemo se osvrnuti i na mlade kao članove Crkve

6 Mnoštvo znanstvenih radova obrađuje pojedina područja života mladih. Usp. npr. Anči LEBURIC – Inga TOMIĆ-KOLUDROVIĆ, Mladi danas: drukčiji, ali isti, u: *Društvena istraživanja*, 5 (1996.) 5-6, 963-975; Vlasta ILIŠIN – Ivona MENDEŠ – Dunja POTOČNIK, Politike prema mladima u obrazovanju i zapošljavanju, u: *Politička misao*, 40 (2003.) 3, 58-89; Branislava BARANOVIĆ – Vlasta ILIŠIN, Mladi i ljudska prava u Hrvatskoj, u: *Sociologija i prostor*, 42 (2004.) 3-4, 339-361; Damir LJUBOTINA, Mladi i socijalna pravda, u: *Revija za socijalnu politiku*, 11 (2004.) 2, 159-175; Raúl BERZOSA, Ponuda vjere mladima. Izazovi i prijedlozi, u: *Kateheza*, 29 (2007.) 4, 359-370; Mislav Stjepan ŽEBEC, Svijet mladih: izazov za Crkvu i društvo, u: *Diacovensia*, 16 (2008.) 1-2, 37-65; Monika ROSANDIĆ – Luk BONETTI, Izloženost mladih u Hrvatskoj buci – navike, stavovi, svijest o riziku, uporaba zaštite i rane posljedice, u: *Logopedija*, 4 (2014.) 1, 31-41; Vlasta ILIŠIN – Anja GVOZDANOVIĆ – Dunja POTOČNIK (ur), *Demokratski potencijal mladih u Hrvatskoj*, Zagreb, 2015.

7 Usp. Valentina Blaženka MANDARIĆ, *Mladi integrirani i(li) marginalizirani*, Zagreb, 2009., 15-65.

8 Nikola VRANJEŠ – Bernard JERKOVIĆ, Izazovi i perspektive pastoralna mladih danas, u: *Riječki teološki časopis*, 21 (2013.) 1, 191.

9 Nikola VRANJEŠ – Bernard JERKOVIĆ, Izazovi i perspektive pastoralna mladih danas, 215.

10 Navodimo samo neke znanstvene radove: Ivan ŠAŠKO, Ritualnost kod današnje mladeži. 'Religija bez Boga' u 'obrednosti bez reda' kao pozitivno pitanje kršćanskoj liturgiji, u: *Bogoslovska smotra*, 69 (1998.) 1-2, 12-153; Valentina MANDARIĆ, Redovništvo kao znak i izazov za današnje mlade, u: *Bogoslovska smotra*, 74 (2003.) 4, 795-811; Ana Thea FILIPOVIĆ, Mladi i euharistija. Pastoralno-teološko promišljanje o problematičnom i pastoralno izazovnom odnosu, u: *Služba Božja*, 45 (2005.) 4, 409-428; Ivo DŽINIĆ, Mladi i sakramentalni život, u: *Diacovensia*, 16 (2008.) 1-2, 23-35; Tonči MATULIĆ, Mladi i seksualnost. Teološko-moralni pristup, u: *Diacovensia*, 16 (2008.) 1-2, 67-91; Valentina Blaženka MANDARIĆ, *Mladi integrirani i(li) marginalizirani*.

11 Raúl BERZOSA, Ponuda vjere mladima. Izazovi i prijedlozi, 360.

koju je Isus Krist htio i osnovao te koja je uvijek bila, jest i bit će dio suvremenoga svijeta.

1. Mladi i današnji svijet

Svjesni širine sadržaja podnaslova, a u kontekstu naše teme, bez neke posebne nakane za dubljom analizom, donosimo određene obrise suvremenoga svijeta u kojemu žive današnji mladi. Ti nam obrisi mogu biti od velike pomoći u shvaćanju identiteta mladih, prihvaćanju mladih te kvalitetnijem planiranju i programiranju pastora mladih jer „društvo sa svojim očekivanjima utječe na razvoj osobnosti mladih te određuje njihovu ulogu i planove s obzirom na budućnost“.¹²

Republika Hrvatska živi svoj život kao članica Europske unije, a sukladno tomu, mladi Republike Hrvatske članovi su spomenute Unije i smatraju se Europljanima.¹³ *Papinsko djelo za crkvena zvanja* ovako vidi mlade u Europi: „Mladi Europljani žive u pluralističkoj i dvoznačnoj ‘politeističkoj’ i neutralnoj kulturi. S jedne strane strastveno traže autentičnost, suosjećajnost, osobne odnose, veličinu obzorja, a s druge strane su, u biti sami, ‘ranjeni’ blagostanjem, razočarani ideologijama, zbunjeni etičkom dezorijentacijom.“¹⁴ U velikom dijelu ove konstatacije mogu se pronaći i mlade Hrvatice i mladi Hrvati. Mladi Republike Hrvatske nisu toliko ‘ranjeni’ blagostanjem koliko neizvjesnom perspektivom normalna života s ljudskim dostojanstvom te nadom u vlastito ostvarenje zanimanja ili zvanja koje su odabrali. Papa Franjo dobro primjećuje i naglašava: „Nalazimo se u fazi raščovječenja ljudskosti: nemati posla znači biti bez mogućnosti svijesti o vlastitom dostojanstvu. Svi znamo koliko je drukčije zaraditi kruh koji treba donijeti kući od dobivanja kruha u socijalnoj ustanovi...“¹⁵

Ekonomska situacija, ali i cjelokupno stanje hrvatskoga društva, uvelike se odražava i na mlade koji žive u tom istom društvu. Više puta dezorijentiranost u odabiru srednjoškolskog i(li) visokoškolskog obrazovanja, neizvjesnost pronalaska radnoga mjesta i posla, odgađanje osnivanja obitelji¹⁶ te odlazak u zemlje

12 Mihály SZENTMÁRTONI, *Svijet mladih. Psihološke studije*, Zagreb, 2007., 30.

13 Više o mladima i vjeri u Europi u: Gergely ROSTA, *Jugend und Religion in Europa. Trends und Erklärungen aus einer religionssoziologischen Perspektive*, u: *Pastoraltheologische Hefte* (2017.) 10, 23-38.

14 PAPINSKO DJELO ZA CRKVENA ZVANJA, *Nova zvanja za novu Europu. Završni dokument Kongresa o svećeničkim zvanjima i o zvanjima posvećena života u Europi, Rim, 5. – 10. svibnja 1997.* (6. I. 1998.), Zagreb, 2000., br. 11.

15 PAPA FRANJO, *Bog je mlad. Razgovor s Thomasom Leoncijinom*, 19.

16 Usp. Anđelko AKRAP – Ivan ČIPIN, *Socijalitetni sterilitet u Hrvatskoj – zašto smo neoženjeni i neudane*, Zagreb, 2006.

Zapadne Europe u potragu za boljom sadašnjosti i budućnošću sigurne egzistencije svakodnevne su strelice koje 'ranjavaju' mlade Republike Hrvatske.

Ne može se reći da ne postoji svjesnost da su mladi značajan kapital i bogatstvo za Republiku Hrvatsku i Europu kao i želja da se ulaže što je više moguće za izgradnju budućnosti s njima,¹⁷ no osjeća se da „iščekivanja mladih nisu uvijek dosljedno prihvaćena od svijeta odraslih i odgovornih u civilnome društvu“.¹⁸

Danas mladi odrastaju u iskorijenjenu društvu. Papa Franjo pod iskorijenjenim društvom podrazumijeva „društvo što ga tvore ljudi i obitelji koji malo-pomalo gube svoje veze, ono životno tkivo tako važno da bismo se osjećali dijelom jedni drugih, da bismo se s drugima osjećali dionicima zajedničkoga pothvata, zajedničkoga u širem smislu riječi. Društvo je ukorijenjeno ako je svjesno da pripada povijesti, da pripada drugima u najboljem smislu riječi. Naprotiv, iskorijenjeno je ako mladi odrastaju u obiteljima bez povijesti, bez sjećanja, dakle bez korijena. Svi još od djetinjstva znamo koliko su korijeni važni, upravo fizički: ako nema korijena, svaki nas vjetar vitla tamo-amo.“¹⁹ Značajna je i egzistencijalna ova Papina dijagnoza društva današnjice nad kojom bi se dalo dublje zadržati i promišljati.²⁰ Zato možemo, zajedno s Raúloom Berzosom, reći da su „mladi barometar i spužva društvenoga“.²¹

Već spominjani Pripremni dokument Biskupske sinode o mladima *Mladi, vjera i razlučivanje zvanja*, imajući u vidu mlade čitavoga svijeta, tvrdi kako se s pravom može reći da postoji više, a ne samo jedan svijet mladih. U tim svjetovima mladih jasno su vidljive neke razlike. „Prva je rezultat demografskih dinamika gdje se zemlje dijele na one s visokim stopama nataliteta, gdje mladi predstavljaju značajan i sve veći dio pučanstva, i one u kojima je njihov udio u stanovništvu u opadanju. Druga razlika je povijesne naravi. Naime, postoji razlika između zemalja i kontinenata drevne kršćanske tradicije, čija kultura je nositeljica spomena koji se ne smije izgubiti, i zemalja i kontinenata čija kultura nosi na sebi, naprotiv, biljeg drugih religijskih tradicija i u kojima je kršćanstvo u manjini i često tek odnedavno prisutno. Na kraju, ne smijemo zaboraviti

17 Usp. PAPINSKO DJELO ZA CRKVENA ZVANJA, *Nova zvanja za novu Europu. Završni dokument Kongresa o svećeničkim zvanjima i o zvanjima posvećena života u Europi, Rim, 5. – 10. svibnja 1997.* (6. I. 1998.), 11.

18 *Isto.*

19 PAPA FRANJO, *Bog je mlad. Razgovor s Thomasom Leoncijinom*, 26-27.

20 Mihály Szentmártoni primjećuje: „Jedna od neposrednih posljedica brzih promjena očituje se na psihičkome planu time što se prošlost sve više udaljava od sadašnjosti, gubi svoju vrijednost u očima mladih. (...) Sve što je staro, sve što pripada prošlosti, to je ujedno i zastarjelo. Ne prihvaćaju životno iskustvo starijih, gotovo ih sažalijevaju kad spominju prošlost ili da su oni ovo ili ono radili ovako ili onako. U svijesti su se mladih staro i staromodno poistovjetili.“ Mihály SZENTMÁRTONI, *Svijet mladih. Psihološke studije*, 31.

21 Raúl BERZOSA, *Ponuda vjere mladima. Izazovi i prijedlozi*, 363.

razlike između pripadnika muškog i pripadnica ženskog spola: s jedne strane spolna razlika uvjetuje različite poglede na stvarnost i senzibilitet, a s druge je uzrok različitih oblika dominacije, isključenja i diskriminacije kojih se sva društva trebaju osloboditi.“²²

Iz svega ukratko navedenoga očito je u današnjem vremenu, „u našem modernom-postmodernom, postkršćanskom, otvorenom, pluralnom i sekulariziranom društvu, jasno su odvojeni komuniciranje kršćanstva (ili prenošenje vjere) novim naraštajima i proces socijalizacije (ili uključivanje u društvo)“.²³

U takvom svijetu žive i mladi Republike Hrvatske. Sve ono što se događa u društvu, ostavlja tragove na mladima i svim njihovim sferama života. Od tog utjecaja svijeta nije pošteđena ni vjerska dimenzija njihova života.

2. Mladi i Crkva

Bilo je već naglašeno da su mladi vrlo važni za život društva, no nisu samo važni za život društva nego i za život Crkve. Oni su mlado lice društva i Crkve,²⁴ integralni dio društva i Crkve te sastavni dio njihova postojanja i djelovanja.²⁵ „Crkva je skrb za mlade usvojila kao jedan od pastoralnih prioriteta.“²⁶ Tu nakanu Crkve lako možemo pronaći u njezinim dokumentima na općoj²⁷ i mjesnoj razini,²⁸ u pastoralnim projektima poput susreta papa i mladih diljem svijeta i obilježavanju Svjetskoga dana mladih na općoj razini,²⁹ a na mjesnoj razini Susretu hrvatske katoličke mladeži,³⁰ kao i u trajnom promišljanju o mla-

22 BISKUPSKA SINODA – XV. OPĆA REDOVITA SKUPŠTINA, Mladi, vjera i razlučivanje zvanja. Pripremni dokument, 6.

23 Raúl BERZOSA, Ponuda vjere mladima. Izazovi i prijedlozi, 360.

24 Usp. Valentina MANDARIĆ, Pastoralni projekt za mlade Ivana Pavla II., u: *Bogoslovska smotra*, 76 (2006.) 1, 126.

25 Preporučujemo članak: Ana Thea FILIPOVIĆ – Josip ŠIMUNOVIĆ, Katholische Kirche und Jugend in Kroatien, u: *Religion & Gesellschaft in Ost und West*, 45 (2017.) 1, 9-11.

26 Nikola VRANJEŠ – Bernard JERKOVIĆ, Izazovi i perspektive pastoralna mladih danas, 218.

27 Usp. KONGREGACIJA ZA KLER, *Opći direktorij za katehezu*, Zagreb, 2000., br. 181-185.

28 Usp. HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Na svetost pozvani. Pastoralne smjernice na početku trećega tisućljeća*, Zagreb, 2002., br. 21-28; *Ti si Krist – za nas i za sve ljude. Izjave i odluke Druge biskupijske sinode đakovačke i srijemske*, Đakovo, 2008., br. 60-73; TAJNIŠTVO DRUGE SINODE ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE, *Radni dokument Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije. Instrumentum laboris*, Zagreb, 2015., br. 19, 22, 24, 25, 32, 41, 46, 48, 55, 65, 67, 69, 74, 76, 80, 81, 85, 119, 120, 121, 123, 124, 126, 127, 132, 141, 148, 150, 151, 162, 177, 178, 181, 210, 220 i 240; HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, „*Da vaša radost bude potpuna*“ *Iv 15,11. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*, Zagreb, 2018., br. 77, 84, 91, 101, 109.

29 *Svjetski dan mladih* utemeljio je papa Ivan Pavao II. „Među brojnim susretima Pape i mladih širom svijeta, posebno značenje i pastoralnu vrijednost ima *Svjetski dan mladih*. To je istinski pastoralni fenomen koji je Crkvu ne samo iznenadio i obogatio, nego trajno obvezao, najdragocjeniji biser Papine baštine koji je ostavio u naslijeđe svom nasljedniku papi Benediktu XVI.“ Valentina MANDARIĆ, Pastoralni projekt za mlade Ivana Pavla II., 129-130.

30 Do sada je održano deset susreta u različitim hrvatskim nad/biskupijama i pod različitim geslima: Split (1996.) „S Kristom u treće tisućljeće“; Rijeka (2000.) „I Riječ je tijelom postala“; Osijek (2002.) „Sačuvaj nas u svojem

dima na najvišoj razini Crkve – Sinoda o mladima koja je najavljena za jesen 2018. godine.³¹

Opravdano je, kako kaže papa Franjo, da „mladi od nas traže da ih čujemo“,³² ali odmah nastavlja i potiče da je naša „obveza slušati ih i prihvaćati, a ne ih iskorištavati. Tu nema prihvatljivih izgovora.“³³

Mladi ne bi smjeli osjećati da su važan dio Crkve samo na riječima ili u govorima, a ne konkretno u svakodnevnom životu i djelovanju Crkve. Ne bi se smjeli osjećati kao pasivni konzumenti crkvenih usluga niti bi Crkva smjela tako doživljavati mlade te u skladu s takvim poimanjem i ponašati se prema njima.³⁴ Nadovezujući se na izrečeno, „ponekad opažamo da između jezika Crkve i jezika mladih postoji jaz koji je teško premostiti, premda postoje mnoga iskustva plodnoga susreta između senzibiliteta i očekivanja mladih i ponuda Crkve na biblijskom, liturgijskom, umjetničkom, katehetskom i medijskom planu. Mnogi sanjaju o Crkvi koja će znati na značajan način uključiti mlade ljude u svoje aktivnosti koristeći, među ostalim, sredstva i načine izražavanja koji su bliski mladima i cijeneći i prepoznavajući vrijednost njihove kreativnosti i talenata.“³⁵ *Opći direktorij za katehezu* isto potvrđuje: „Jedan od ‘čvorova’ s kojim se treba suočiti i odriješiti ga odnosi se na razliku u ‘jeziku’ (*mentalitet, osjetljivost, ukusi, stil, rječnik...*) mladih i Crkve (*kateheza, katehete*).“³⁶

Kada razmišljamo o mladima u Crkvi, nužno je biti svjestan odnosa koji oni uspostavljaju s Crkvom. Taj odnos zaslužuje izričitu pozornost. Dokument *Nova zvanja za novu Europu* hrabro i realno iznosi spomenuti odnos: „Mladi često ne vide u Crkvi objekt svoga traganja i mjesto odgovora na svoja pitanja i očekivanja. Ističe se da nije problem Bog, nego Crkva. Crkva je svjesna poteškoća u komunikaciji s mladima, nedostatka pravih pastoralnih projekata..., određenih teološko-antropoloških slabosti kateheze. U mnogih mladih postoji

imenu“; Šibenik (2004.) „Zaveslaj na pučinu“; Pula (2006.) „Učitelj je ovdje i zove te“; Varaždin (2008.) „Bijahu postojani“; Zadar (2010.) „Da vaša radost bude potpuna“; Sisak (2012.) „U svjetlosti hodimo“; Dubrovnik (2014.) „Na slobodu pozvani“; Vukovar (2017.) „Krist, nada naša“. Izvor: <http://mladi.hbk.hr/povijest-shkm-2/> (8. VIII. 2018.). Susret hrvatske katoličke mladeži za 2020. godinu planiran je u Zagrebu. Izvor: <https://www.youtube.com/watch?v=elhgJRCHJ10> (8. VIII. 2018.).

31 Usp. BISKUPSKA SINODA – XV. OPĆA REDOVITA SKUPŠTINA, Mladi, vjera i razlučivanje zvanja. Pripremni dokument, 8.

32 PAPA FRANJO, *Bog je mlad. Razgovor s Thomasom Leonicjinem*, 21.

33 *Isto*.

34 Usp. Valentina MANDARIĆ, Crkva u očima mladih, u: *Bogoslovska smotra*, 71 (2001.) 4, 579-596.

35 BISKUPSKA SINODA – XV. OPĆA REDOVITA SKUPŠTINA, Mladi, vjera i razlučivanje zvanja. Pripremni dokument, 21.

36 KONGREGACIJA ZA KLER, *Opći direktorij za katehezu*, br. 185.

strah da će neko iskustvo u Crkvi ograničiti njihovu slobodu, dok mnogim drugim mladima ona ostaje ili postaje najpouzdanijim uporištem.“³⁷

To je stvarnost u kojoj živimo i koju treba znati pročitati kao znak vremena te ju prereći u kvalitetne planove i programe za pastoral mladih na svim razinama.

U planiranju i programiranju pastora mladih nužno treba imati na pameti jasno vidljivu i uočenu stvarnost, a ta je stvarnost da se danas „više ne postaje kršćaninom pomoću religiozne socijalizacije koja je bila valjana stoljećima. Prekinuti su procesi međugeneracijskog prenošenja. Vjera je postala subjektivan izbor, plod osobnog otkrića i odluke. Taj problem, iako izrazito europski ili bolje rečeno zapadni, nije isključiv. Sekularizacija, nezainteresiranost i nepovjerenje česti su posebice na Zapadu, ali se nažalost vrlo brzo šire i na drugim kontinentima i u okruženjima pomoću globalizirane kulture, koju obilježava materijalističko i individualističko viđenje života.“³⁸ U takvom svijetu, u kojem je završilo razdoblje čistoga kršćanskoga mentaliteta, „Crkva se predstavlja kao još jedan kanal utjecaja, zajedno s mnogim drugima. Ponovno se nalazimo u dijaspori (raspršeni u svijetu).“³⁹

Unatoč svemu što se događa u svijetu, pa i specifičnim odnosima mladih prema Crkvi, činjenica je da još uvijek postoje mladi koji nisu izgubili zanimanje za religiozni govor i za istinski smisao života. Dovoljno se samo, u ovom trenutku, prisjetiti velikih događanja koja okupljaju mlade na svjetskoj razini ili na nacionalnim razinama, kao i u organizaciji mnogih nad/biskupija, redovničkih zajednica, udruga, pokreta, ali i susreta koje organiziraju pojedine župne zajednice. Ne mogu se zatvoriti oči pred takvim okupljanjima mladih. Kada je riječ o Republici Hrvatskoj, o takvim okupljanjima mladih i ne možemo baš često slušati ili gledati posebna izvješća u javnim medijima ili komercijalnim medijima s nacionalnom koncesijom. Radi poštenja, mora se reći da postoje izvješća u spomenutim medijima, no ta su izvješća kratka i usputna u središnjim ili pojedinim njihovim emisijama. Takvu određenu javnu medijsku nezainteresiranost ispravljaju katolički mediji svojim priložima i izvješćima o pojedinim događanjima.

Svi događaji i okupljanja mladih na mnogim crkvenim razinama koja postoje unatoč više puta medijskoj šutnji ili površnosti, ulijevaju nadu i pružaju sna-

37 Usp. PAPINSKO DJELO ZA CRKVENA ZVANJA, *Nova zvanja za novu Europu. Završni dokument Kongresa o svećeničkim zvanjima i o zvanjima posvećena života u Europi, Rim, 5. – 10. svibnja 1997.* (6. I. 1998.), 11.

38 Pascual Chávez VILLANUEVA, Ponesimo evanđelje mladima. Hod vjere za današnje mlade, u: *Kateheza*, 32 (2010.) 1, 32-33.

39 Raúl BERZOSA, Ponuda vjere mladima. Izazovi i prijedlozi, 366.

gu poći dalje u obnavljanju religiozne ponude u Crkvi, osmišljavajući pastoral mladih koji je dinamičan kao i njegovi adresati – mladi. Osmišljavanje ponuda pastoralna mladih na svim razinama pratit će prenošenje vjere i evangelizaciju mladih. Prenos vjere i evangelizacija mladih ostvaruje se u istinskom procesu uvođenja u kršćanstvo koje ima svoju određenu dinamiku. „Odreći se evangelizacijske i misijske zadaće Crkve značilo bi najveću nevjeru Bogu i najegoističniji čin pred čovječanstvom.“⁴⁰ Evangeliziranje mladih ne ide bez mladih. Oni su protagonisti evangelizacije. Veliko su bogatstvo Crkve, ali i njezina obnoviteljska snaga. Crkva mora računati na mlade, a mladi se u Crkvi trebaju osjećati kao u toplom obiteljskom ozračju u kojemu se razumije njihov životni dinamizam.

I za kraj ovoga dijela razmišljanja želimo istaknuti misli Pascuala Cháveza Villanueve koje će nas lijepo uvesti u treće poglavlje članka o važnosti kršćanske zajednice u pastoralu mladih: „Iako osjećati se Crkvom danas za mladog čovjeka može biti nešto osobito usko i problematično, jer mladi čovjek vidi svijet kao svoje obzorje, a živi po usmjerenju koje teži toleranciji i prihvaćanju religioznog pluralizma, moramo potvrditi i zahtijevati da se poštuje kršćanska zajednica kao mjesto i sredstvo za učenje kako biti mladi kršćanin danas.“⁴¹

3. Pastoral mladih

U posvješćivanju više-manje poznatih, ali i približavanju onih neotkrivenih mogućnosti u planiranju i programiranju nadahnjujućega i s perspektivom pastoralna mladih nužno treba poći od činjenice da „mladi žele Crkvu koja jasno govori i vjerodostojno živi“.⁴² Ta činjenica bitna je i za kvalitetno planiranje i programiranje pastoralna mladih na svim razinama.

Crkvu je htio i osnovao Isus Krist. Crkva je ona koja stoljećima, pa tako i danas nastavlja Isusovu zapovijed poslanja. „Ona mora slijediti ono što je on naviještao. Zato se s pravom može reći da osnovni kriterij njezina pastoralnog djelovanja mora biti punina evanđeoskih istina.“⁴³ Sasvim je jasno da Isusova zajednica – Crkva „nije neka trgovina u kojoj možemo uzeti što nam odgovara. Crkva prvenstveno nosi Isusovu poruku.“⁴⁴ U tom svjetlu Mihály Szentmártoni

40 Pascual Chávez VILLANUEVA, Ponesimo evanđelje mladima. Hod vjere za današnje mlade, 35.

41 *Isto*, 40.

42 Valentina MANDARIĆ, Crkva u očima mladih, 591.

43 Nikola VRANJEŠ – Bernard JERKOVIĆ, Izazovi i perspektive pastoralna mladih danas, 218.

44 *Isto*.

ističe da Crkva može i treba raspravljati o načinu na koji nudi svoju poruku, ali ne i o njezinu sadržaju.⁴⁵

Nadovezujući se na Szentmártonijevu misao, zajedno s Nikolom Vranješom i Bernardom Jerkovićem potvrđujemo da je temeljna zadaća pastoralna mladih „navještaj i aktualizacija Kristova otajstva u svijetu mladih, otajstva koje daruje puninu života, koje daruje nadu i smisao“.⁴⁶ Mladi žele autentičnu Crkvu „koja nudi općevaljane istine i jasne smjernice u mnoštvu ideja. Žele autentična duhovna iskustva!“⁴⁷

3.1. Svjedočanstvo autentičnog života u vjeri

Pastoralni i katehetski djelatnici ne odgajaju djecu, mlade i ostale vjernike za sebe nego za zajedništvo Crkve u zajedništvu Crkve. Isto tako ne promoviraju svojim djelovanjem svoju vlastitu osobu i vlastiti nauk nego osobu Isusa Krista i njegov nauk. Zato svi oni koji su na bilo koji način uključeni u pastoralno-katehetski rad s adresatima svih životnih dobi, konkretno s mladima, što je tema našega razmišljanja, prije svih pomno osmišljenih metoda i oblika rada s njima trebaju prvo sami biti autentični i pružati svjedočanstvo života po Isusovu evanđelju, onakvoga života kakav žele predstaviti i ponuditi mladima. Autentičnost osobe i svjedočanstvo vlastita života koje prate izgovorene riječi i pastoralno-katehetski osmišljeni susreti jesu jedan dobar dio učinjena rada s mladima.

Još je papa Pavao VI. u *Evangellii nuntiandi*, u navođenju putova evangelizacije,⁴⁸ na prvome mjestu naveo svjedočanstvo života. Poznata je njegova misao da „suvremeni čovjek radije sluša svjedoke negoli učitelje (...) ili ako sluša učitelje, sluša ih zato jer su svjedoci.“⁴⁹ Tako svatko u Crkvi evangelizira svijet i druge najprije „svojim ponašanjem, svojim životom, tj. življenim svjedočanstvom svoje vjernosti Gospodinu Isusu, svjedočanstvom života i predanosti, slobodom pred silama ovoga svijeta, jednom riječju svetošću.“⁵⁰ To je važno i za one koji su neizravno ili izravno povezani s bilo kojim oblikom pastoralna mladih. „Mladi osjećaju potrebu za bliskim, vjerodostojnim, dosljednim i čestitim osobama u koje će se moći ugledati. (...) Oni traže osobe koje su

45 Usp. Mihály SZENTMÁRTONI, *Svijet mladih. Psihološke studije*, 219.

46 Nikola VRANJEŠ – Bernard JERKOVIĆ, *Izazovi i perspektive pastoralna mladih danas*, 221.

47 *Isto*, 218.

48 Usp. PAPA PAVAO VI., *Evangellii nuntiandi – Naviještanje evanđelja. Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu* (8. XII. 1975.), Zagreb, 2000., br. 40-48.

49 PAPA PAVAO VI., *Evangellii nuntiandi – Naviještanje evanđelja. Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu*, br. 41.

50 *Isto*.

kadre izraziti empatiju i pružati im potporu, potaknuti ih i pomoći im da prepoznaju vlastite granice, a da pritom ne osjete da ih se osuđuje.⁵¹

3.2. *Poznavanje mladih*

Kako bi se moglo kvalitetno planirati i programirati pastoral mladih na svim razinama, potrebno je mlade i poznavati. Treba biti upoznat sa svime što oblikuje današnji svijet mladih, a koji se iz dana u dan jako brzo mijenja. Očite razlike postoje i među skupinama mladih, a očituju se u njihovim obilježjima, življenju životnih stilova i razmišljanjima te njihovoj sveukupnoj percepciji svijeta, pa i same Crkve. Postoje mladi adolescenti, studenti, radnička mladež, nezaposleni mladi, mladi koji pripadaju raznim tipovima vjernika, mladi pripadnici raznih kultura i supkultura, mladi generacije Z,⁵² mladi seoskih, prigradskih i gradskih sredina, mladi koji su u braku i sl. Mnogi čimbenici utječu na izgradnju osobnosti mladih pa ih je dobro biti svjestan kada se razmišlja o pastoralno-katehetskim aktivnostima s mladima.

3.3. *Pastoral mladih unutar cjelovita pastoralna*

Prije nego što iznesemo mogućnosti i poticaje za poboljšanje osmišljavanja pastoralna mladih, svakako bismo željeli istaknuti još jednu važnu stvarnost. Naime, govori se da je pastoral mladih usmjeren na mlade, da je planiran i programiran za mlade i da se ostvaruje s mladima. To je pohvalno, dobro i potrebno, no pastoral mladih nikada ne bi smio biti lišen razmišljanja, planiranja i programiranja unutar cjelokupnoga pastoralnog djelovanja Crkve, kako opće tako i mjesne, konkretno župne zajednice.

Svi mogu potvrditi da je pastoral mladih samo jedan dio pastoralnoga djelovanja Crkve. Nužno je da pastoral mladih, koliko god se odnosio na mlade, bude povezan ili umrežen i s ostalim oblicima i adresatima pastoralno-katehetskog djelovanja Crkve. Mladi će sutra preuzimati određene uloge u društvu i u Crkvi koje odrasli imaju danas. To je dinamika života. Ako se mladima ne pruži aktivno djelovanje i potrebna suradnja s osobama ostalih životnih dobi, kako će i što će današnji mladi moći ponuditi nekim drugim mladima koji će sutra doći na njihovo mjesto? Mišljenja smo da pastoral mladih ne bi smio biti

51 BISKUPSKA SINODA – XV. OPĆA REDOVITA SKUPŠTINA, Mladi, vjera i razlučivanje zvanja. Pripremni dokument, 8.

52 Usp. Joachim THEIS, Generation Z – und was man aus den neuen Jugendstudien lernen kann. Einblick in die aktuelle Jugendforschung, u: Pastoraltheologische Hefte, (2017.) 10, 39-56. Usp. također: Z-generacija, na: http://www.petzanet.hr/Portals/0/Kurikulum/PrirucniciZaRoditelje/Modul3/Modul_roditelji_3_2_4.pdf (8. VIII. 2018.).

zatvoren u samome sebi. Istina, cilj pastoralna mladih jesu mladi, ali za skladno odvijanje toga dijela cjelokupnoga pastoralnog djelovanja potrebno je mladima širiti horizonte, a oni se nalaze i u susretima s osobama koje po godinama ne pripadaju njima!

3.4. Stvarnost, mogućnosti i poticaji za pastoral mladih

Nakon svega izrečenoga dobro je biti svjestan današnjih oblika pastoralna mladih te razmišljati o mogućnostima razvoja tog važnog dijela sveukupnog pastoralnog djelovanja Crkve, kao i pružiti konkretne poticaje za njegovo ostvarenje, što je i tema članka. Donosimo samo nekoliko poticaja!

Hvale je vrijedno osnivanje Ureda za mlade pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji.⁵³ Osim spomenutog ureda, sve su nad/biskupije osnovale povjerenstva ili urede za pastoral mladih. Dobro je da postoji krovna institucija koja bi promišljala pastoral mladih unutar Republike Hrvatske, ali isto tako koja bi se brinula o tome da se pastoral mladih razgrana po nad/biskupijskim razinama. Nad/biskupije bi onda koordinirale pastoral mladih na ostalim razinama poput župnih zajednica, redovničkih zajednica ili oblika pastoralno-katehetskih aktivnosti pojedinih udruga, pokreta i zajednica koje djeluju na teritoriju određene nad/biskupije.

U svjetlu izrečenoga javlja se potreba za jedinstvenim planom i programom pastoralna mladih na nacionalnoj razini koji bi onda pomogao bolje i kvalitetnije kreirati planove i programe pastoralna mladih na nižim razinama. U jedinstvenom planu i programu pastoralna mladih na nacionalnoj razini uočljiva će biti vizija ovog važnog dijela pastoralnog djelovanja i ostvarivanja Crkve u Republici Hrvatskoj, kao i strategija kako ostvarivati zamišljenu viziju.

Kada bi postojao jedinstveni plan i program pastoralna mladih na nacionalnoj razini, na razini Hrvatske biskupske konferencije, onda bi bilo lakše organizirati pastoral mladih na nad/biskupijskim razinama. Ne treba posebno isticati kako bi jedinstveni plan i program pastoralna mladih pomogao u osmišljavanju planova i programa za katehetske susrete različitih skupina mladih. U tom smjeru išlo bi se i s izradom potrebnih materijala za rad u skupinama mladih. Unatoč zalaganju pojedinih nad/biskupija, osjeća se određen nedostatak *službenih* materijala za rad s mladima u župnim zajednicama.

Razmišljajući o nacionalnoj razini pastoralna mladih, ne smijemo zaboraviti i više vrednovati Susret hrvatske katoličke mladeži.⁵⁴ Susret hrvatske katoličke

53 Više o Uredu za mlade Hrvatske biskupske konferencije na: <http://mladi.hbk.hr/> (11. 9. 2018.).

54 Usp. Povijest susreta hrvatske katoličke mladeži, na: <http://mladi.hbk.hr/povijest-shkm-2/> (11. 9. 2018.).

mladeži jest „nacionalni susret mladih koji, otkad je ustanovljen, svake dvije godine okuplja tisuće mladih iz svih hrvatskih (nad)biskupija i katoličkih misija“.⁵⁵ Dosad je održano deset susreta u različitim hrvatskim nad/biskupijama i pod različitim geslima. Za svaki su se susret mladi pripremali određenim katehezama i predloženim susretima u vlastitim župnim ili redovničkim zajednicama, kao i na susretima udruga, pokreta i zajednica. Mogu se postaviti pitanja poput: Koji su plodovi za mlade i njihove zajednice nakon svečana obilježavanja Susreta hrvatske katoličke mladeži? Na što ti susreti mogu potaknuti mlade do sljedećeg susreta?

Svakako bi jedan od poticaja bio da se i taj velebni događaj Crkve u Hrvata bolje integrira u cjelokupan pastoral mladih na svim razinama, da se ne ostane samo na manifestativnoj razini, na odlasku na susret, da se susret ne shvati kao jedno hodočašće, izlet, avanturu nego kao duhovno iskustvo koje će mlade više usmjeriti prema Isusu Kristu. Susreti hrvatske katoličke mladeži pozvani su učvrstiti redovit pastoral mladih te potaknuti novu zauzetost i angažman.⁵⁶

Kao što je više puta bila naglašena važnost i potreba jedinstvenog plana i programa pastoralna mladih na nacionalnoj razini, rečeno isto vrijedi i za planove i programe pastoralna mladih na nad/biskupijskim razinama. Postoji bogatstvo inicijativa koje obogaćuju rad s mladima, a ostvaruju se unutar nad/biskupija. Povezanost inicijativa, a ne određeno soliranje, itekako može proizvesti da vrijednost pojedinih inicijativa bude bolje upoznata od strane mladih, ali i da same inicijative budu kvalitetnije ostvarene. Inicijative potiču mlade na crkveni i društveni angažman bez naknade. Zato su idealne za promoviranje dragovoljstva koje još nije dovoljno zaživjelo u crkvenim prostorima kao i na osmišljavanje slobodnog vremena mladih.⁵⁷

Svaka nad/biskupija ima svoj ured ili povjerenstvo za mlade koje u sklopu svoga pastoralnog djelovanja osmišljava rad s mladima u nad/biskupiji. Neki od projekata, programa i aktivnosti koje imaju gotovo sve nad/biskupije jesu: Biskupijski dan mladih, formacije animatora, duhovne obnove, tribine, Planinarski križni put, molitve u duhu Taizéa, Hodočašće povjerenja na zemlji za Novu godinu u Taizé kao i odlazak u Taizé tijekom ljeta, Sabor mladih, razna hodočašća te ljetovanja za djecu i mlade.

55 Povijest susreta hrvatske katoličke mladeži.

56 Naglašeni poticaj istaknuli smo pomoću: Valentina MANDARIĆ, Pastoralni projekt za mlade Ivana Pavla II., 132.

57 Usp. Zlatko MILIŠA, Odnos mladih prema volontiranju, radu i slobodnom vremenu, u: *Diacovensia*, 16 (2008.) 1-2, 93-114.

Trebamo istaknuti i doprinos redovničkih zajednica koje organiziraju svoje susrete ili određene projekte za mlade (Franjevačka mladež, SKAC,⁵⁸ Projekt *72 sata bez kompromisa* – projekt volontiranja koji se održava u četirima nad/biskupijama u Republici Hrvatskoj⁵⁹ i dr.).

Ove, samo neke od spomenutih inicijativa, kao i one nespomenute inicijative (a ima ih!) veoma se lako mogu primijeniti i u životu župne zajednice. Župne su zajednice važne za rad s mladima. Neke će župne zajednice imati više mladih, a neke manje. Ma kakav god bio broj mladih, ne bi se smio zapustiti pastoralno-katehetski rad s njima. Pastoralno-katehetski rad s mladima osmišljava njihovu pripadnost župnoj zajednici i njihovu identifikaciju s njom. Župna zajednica „mora stvarati nove oblike zajedništva u kojima će se graditi, prakticirati i učvršćivati autentični odnosi. To se ne može događati unutar mase. Samo u malim bazičnim zajednicama, naime, može se ostvariti identifikacija, a time i učvršćivanje intenzivnijeg osjećaja pripadnosti, posebno kod mladih ljudi.“⁶⁰ Župna je zajednica „crkveno mjesto koje je uvijek na raspolaganju svim mladima. Uz nju vežemo jedan bitan pojam, a to je *susret*. Ne misli se na bilo kakav susret već na konkretan međusobni susret s Isusom Kristom, a smisao kršćanskog okupljanja upravo je osoban odnos s njim. Taj se susret odvija posredovanjem Crkve.“⁶¹ Župna zajednica može ponuditi sadržaje povezujući pojedine katehetske skupine koje ne okupljaju samo mlade!

U razvijanju spomenutoga poticaja, opet se vraćamo na *Evangelii nuntiandi* pape Pavla VI. i na putove evangelizacije koji se itekako mogu dobro primijeniti u radu s mladima, jasno, vodeći brigu o tome što se želi postići određenim putem. Putovi evangelizacije koji se navode u *Evangelii nuntiandi* jesu: svjedočanstvo života, živa propovijed, služba Riječi, kateheza, uporaba masmedija, nužnost osobna dodira, uloga sakramenata i pučke pobožnosti.⁶² Svi navedeni putovi mogu naći važno mjesto u ostvarivanju života mladih pomoću kojih mladi postaju na neki način i „misionari među prijateljima i vršnjacima“.⁶³ Tako se može reći da „mladi nisu samo pastoralna briga Crkve nego su i aktivni protagonisti evangelizacije“.⁶⁴

Kada se razmišlja o pastoralno-katehetskom vođenju mladih, nije nebitno tko mlade vodi. Imajući pred očima osobu svećenika kao voditelja mladih, pa-

58 Više o Studentskom katoličkom centru na: <http://skac.hr/> (8. VIII. 2018.).

59 Više o projektu volontiranja pod nazivom 72 sata bez kompromisa na: <https://72sata.hr/o-projektu/> (8. VIII. 2018.).

60 Valentina MANDARIĆ, Crkva u očima mladih, 594.

61 Nikola VRANJEŠ – Bernard JERKOVIĆ, Izazovi i perspektive pastorala mladih danas, 226.

62 Usp. Usp. PAPA PAVAO VI., *Evangelii nuntiandi – Naviještanje evanđelja. Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu*, br. 41-48.

63 Nikola VRANJEŠ – Bernard JERKOVIĆ, Izazovi i perspektive pastorala mladih danas, 224.

64 *Isto*.

storalno-katehetska praksa pokazala je da se ne bi smjelo *forsirati* samo mlade svećenike za rad s mladima jer ako mlađi svećenik nema afiniteta raditi s mladima, onda takav *nametnuti* rad može biti mučenje i svećenika i mladih. Može se dogoditi da stariji svećenici imaju više senzibiliteta prema mladima i da se izvrsno snalaze u radu s njima.⁶⁵

Pastoralno-katehetska praksa rada s mladima pokazuje da bi bilo korisno u većim gradovima izgraditi i prepoznatljive centre okupljanja mladih poput onih što ih već imaju neke redovničke zajednice. Ti bi centri okupljali mlade određenoga dijela grada s nakanom da im se ponude formativni sadržaji koje bi onda mladi mogli korisno ugraditi u vlastite župne zajednice.

Kada razmišljamo o prepoznatljivim centrima okupljanja mladih, može se razmišljati i o savjetovalištim za mlade poput nad/biskupijskih obiteljskih savjetovališta. Savjetovališta bi bila otvorena za mlade i njihove roditelje, kao i njihove obitelji da slobodno dođu na razgovore ili savjetovanja u određenim životnim situacijama.

Zaključne misli

U članku smo razmišljali o mogućnostima i perspektivama pastoralna mladih u Republici Hrvatskoj. Razmišljajući o tom važnom dijelu sveukupnoga pastoralnog djelovanja Crkve, svjesni smo da „ne možemo govoriti o mladima, a da istodobno ne odajemo i nešto o sebi“.⁶⁶ I to je točno! Kad god govorimo o mladima, uvijek se izravno ili neizravno dotaknu i odrasli i odgovorni u Crkvi, i to na svim njezinim razinama. Kad god se govori o mladima, neizostavno se analiziraju odnosi odraslih i odgovornih prema mladima, preispituje se razumijevanje mladih od strane odraslih i odgovornih, propitkuje se uvažavanje mladih kao i slušanje njihova glasa.

Govor o mladima uvijek u sebi ocrta odnose prema mladima, razumijevanje svijeta mladih, uvažavanje identiteta današnjih mladih, otvorenost njihovu govoru i sposobnost slušanja govora mladih, volju praćenja mladih i nužnost susretanja s njima. „Mladi čovjek je pozvan biti kršćanin, ostati mlad u ovome društvu.“⁶⁷

Mladost ne bi smjela biti preprekom kvalitetnoj kulturi komuniciranja sa svim životnim dobima kao ni uteg stvaranju potrebne kulture zajedničkoga dje-

65 Usp. Župnik posjetio najneobičniji festival u Hrvatskoj, na: <https://net.hr/hot/glazba/lokalni-zupnik-posjetio-naj-neobieniji-festival-u-hrvatskoj-oni-traze-boga-cak-i-onda-kada-posegnu-za-stimulansima/> (11. 9. 2018.).

66 Mihály SZENTMÁRTONI, Neodgovornost mladih naraštaja?, u: Josip JELENIĆ (ur.), *Mladi u postmodernoj. Kamo ide mladi naraštaj?*, Zagreb, 2002., 49.

67 Pascual Chávez VILLANUEVA, Ponesimo evanđelje mladima. Hod vjere za današnje mlade, 39.

lovanja i života u Crkvi i u društvu. Papa Ivan Pavao II. naglašavao je važan doprinos mladih civilizaciji i kulturi života i ljubavi. Ne trebamo tražiti Papine riječi izrečene u zemljama svijeta. Dovoljno je prisjetiti se što je izrekao mladima za vrijeme pastoralnog pohoda Republici Hrvatskoj od 2. do 4. listopada 1998. godine, prigodom proglašenja blaženim kardinala Alojzija Stepinca: „S ljubavlju se posebno obraćam *tebi, mladeži*, koja si se okupila u tako velikom broju dočekavši me na dolasku u vašu zemlju. (...) Predragi, u vama pozdravljam budućnost ovih krajeva i Crkve u Hrvatskoj. *Krist danas kuca na vrata vaših srdaca*: znajte ih otvoriti i primite Ga. On ima pravi odgovor na vaša očekivanja. S Njim ćete, praćeni pogledom punim ljubavi Djevice Marije, moći na stvarateljski način izgrađivati naum vaše budućnosti.

Nadahnjajte se na Evanđelju! U svjetlu ćete njegova nauka moći razvijati zdrav kritički duh za suočavanje s modnim konformizmima te u svoju sredinu unositi novinu evanđeoskih blaženstava, koja oslobađa. Naučite razlikovati dobro od zla i ne biti površni u prosuđivanju. To je ona mudrost koja mora resiti svaku zrelu osobu.“⁶⁸

Unatoč obilježju svijeta današnjice i života mladih u suvremenom okruženju društvene zbilje, ne možemo zanijekati činjenicu da postoji „velik broj mladih zainteresiran za religiozni govor, koji međutim treba kročiti prema zrelijim oblicima poistovjećivanja i pripadnosti“.⁶⁹ Stoga i pastoral mladih traži obnovu, a Raul Berzosa vidi pastoralnu obnovu u sljedećem: „Pastoralna obnova: ne samo održavanje-očuvanje (nostalgijska-sigurnost); ne samo intimističko-duhovno (fideističko izbjegavanje); ne samo popularno-horizontalističko; ne samo estetska kirurgija (marketing). Da: skladnom i globalnom, sveukupnom i raščlanjenom, zajedništvu i suodgovornosti, poslanju i evangelizaciji, sinodalnom i okruženju prilagođenom. Riječju, valja težiti pastoralnoj obnovi koja spaja suprotnosti.“⁷⁰ Tako će važan izazov za pastoral mladih biti „pronalaženje sukladnih puteva između mladih i Crkve, između mladenačke kulture i bogatstva tradicije Isusove Crkve“.⁷¹

Za kraj našega razmišljanja pridružujemo se *snu* Pascuala Cháveza Villanueve. Dobro bi bilo da se tom *snu* pridruže svi koji su, izravno ili neizravno, više-manje povezani s mladima i radom s njima. On poručuje: „moj je san (...) vidjeti mlade koji susreću Krista i u njemu pronalaze smisao i radost života,

68 IVAN PAVAO II., „Nadahnjajte se na Evanđelju – naučite razlikovati dobro od zla.“ Govor pred zagrebačkom katedralom, 2. listopada 1998., u: IVAN PAVAO II., „*Bit ćete mi svjedoci*“. Govori za vrijeme pastoralnog pohoda Hrvatskoj od 2. do 4. listopada 1998., Zagreb, 1998., 10.

69 Pascual Chávez VILLANUEVA, Ponesimo evanđelje mladima. Hod vjere za današnje mlade, 33.

70 Raúl BERZOSA, Ponuda vjere mladima. Izazovi i prijedlozi, 368.

71 Pascual Chávez VILLANUEVA, Ponesimo evanđelje mladima. Hod vjere za današnje mlade, 41.

odgovor na svoja iščekivanja i ideale, svoju ulogu u Crkvi i u svijetu. Moj san je vidjeti mlade kao bogatstvo sadašnjice, mlade kojima treba ponuditi sve mogućnosti za razvoj njihovih talenata i njihovih dobrih snaga, tako da mogu pomladiti društvo i Crkvu. (...) Moj san treba pratiti moje vlastito zalaganje, zalaganje (...) da bismo sve jasnije i izrazitije postali misionari i evangelizatori mladih, inteligentni vođe koji su sposobni da ih prate u traženju životnih projekata.⁷² Koliko nam je još potrebno da se san posve pretvori u stvarnost?

72 *Isto.*

THE OPPORTUNITIES AND THE PERSPECTIVES OF YOUTH PASTORAL MINISTRY

Abstract

The article discusses the opportunities and the perspectives of youth pastoral ministry. In order to speak *with* and *about* young people, it is necessary to be with them and to know them, not only superficially but in all dimensions of their existence. In developing the theme of youth pastoral ministry, we start with the young people as inhabitants of the world today. Also, we briefly refer to young people as members of the Church that Jesus Christ wanted and founded and which has always been, is, and will be part of the world. The first part of the article is titled *Young people and today's world*. It brings out certain outlines of the contemporary world in which young people live. These outlines can be of great help in understanding the identity of young people, in embracing them and better planning and programming youth pastoral ministry. *Young people and the Church* is the title of the second part. Young people are very important for the life of the society, but also for the life of the Church. They are the young face of the society and of the Church, an integral part of the society and the Church, and an integral part of their existence and activity. That is why the Church has adopted youth care as one of its pastoral priorities. The title of the third part is *Youth pastoral ministry*. Young people want a Church that speaks clearly and lives faithfully. This fact is important for good planning and programming of youth pastoral ministry at all levels. This part presents the reality, the opportunities and the incentives for youth pastoral ministry.

Keywords: Young people, Church, Society, Youth Pastoral Ministry.